

Acta Academiae Beregsasiensis,

Philologica

2022

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

**Acta Academiae Beregsasiensis,
Philologica**

Науковий журнал / Scientific journal / Tudományos folyóirat

Випуск I, №2 / Volume I, Issue 2 / I. Évfolyam, 2. Szám

Берегове / Berehove / Beregszász

2022

УДК 001.891:81'(05)

DOI (журнал / journal / folyóirat): 10.58423/2786-6726

DOI (випуск / issue / szám): 10.58423/2786-6726/2022-2

«Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica» – це науковий журнал, заснований у 2021 році ЗВО «Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II». Мета видання – висвітлювати та популяризувати сучасні наукові студії в царині української, угорської та іноземної філології, пропагувати наукові досягнення країни в галузі мовознавства та літературознавства. / *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* – scientific journal founded in 2021 by Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. The aim of the journal is to present and popularize the results of modern scientific research in the field of Ukrainian, Hungarian and foreign philology and to promote the country's scientific results in the field of linguistics and literature. / *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által 2021-ben alapított tudományos folyóirat. A kiadvány célja az ukrán, a magyar és a külföldi filológia területén végzett modern tudományos kutatások eredményeinek ismertetése és népszerűsítése, az ország tudományos eredményeinek népszerűsítése a nyelvészet és az irodalomtudomány területén.

Журнал виходить два рази на рік. / The journal is published twice a year. / A folyóirat évente kétszer jelenik meg.

Свідоцтво про державну реєстрацію / Certificate of state registration / Az állami regisztrációról szóló tanúsítvány:

KB № 25090-15030P, 08.11.2021.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (Протокол №9 від 20.12.2020) / Recommended for publication by the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 9 dated 20.12.2020) / Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa (9. sz. jegyzőkönyv, 2022.12.20.).

Головний редактор / Editor-in-Chief / Főszerkesztő:

Аніко Берегсасі, PhD, доктор габіл., доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Anikó Beregszászi**, PhD, habil., Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Beregszászi Anikó**, PhD, habil., docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Заступник головного редактора / Deputy Editor-in-Chief / Főszerkesztő-helyettes:

Єлизавета Барань, PhD, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Erzsébet Bárányi**, PhD, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Bárányi Erzsébet**, PhD, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Відповідальні секретарі редколегії / Executive secretaries of the editorial board / Felelős szerkesztők:

Вільмош Газдаг, PhD, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Vilmos Gazdag**, PhD, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Gazdag Vilmos**, PhD, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
Андрея Певсе, PhD (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Andrea Pösze**, PhD (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Pösze Andrea**, PhD (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Контактні дані редакції / Contact details of the editorial office / A szerkesztőség kapcsolattartási adatai:

90202, Закарпатська обл., м. Берегове, вул. І. Франка, буд. 14, корпус 2 / 90202, Transcarpathia, Berehove, Ivan Franko Street, 14, building number 2 / 90202, Kárpátalja, Beregszász, Ivan Franko u. 14, 2. számú épület.

Офіційний сайт журналу / The official website of the journal / A folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-philologica.kmf.uz.ua/>

E-mail: aab-philologica@kmf.org.ua

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

© Автори / The Authors / A szerzők, 2022

© Редактори / The Editors / A szerkesztők, 2022

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II /
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education/
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2022

Зміст / Contents / Tartalom

Дослідження / Studies / Tanulmányok

Галина Гримашевич

Відображення мовного та культурного буття поліщуків крізь призму діалектного тексту 9

Валентина Титаренко

Лексико-семантичні процеси в запозичених назвах приміщень та частин двору в північноукраїнському ареалі 25

Mátyás Rosenberg

Phonological and morphological features of Boyash language varieties in Eastern Slovakia 41

Presinszky Károly

A szótagzáró *l* variabilitása szlovákiai magyar nyelvjárási hangoskönyvek szövegeiben 71

Gréczi-Zsoldos Enikő

A palóc nyelvjárási beszélőközösség diftongushasználatának izoglosszája térben és időben 85

Pál Helén

A határ mint divergáló tényező az al-dunai székely települések nyelvét illetően 107

Sófalvi Krisztina

Grammatikai vonatkozású kontaktusjelenségek a mezőségi nyelvhasználatban 124

Molnár Csikós László

Idegen szavak elavulása határon innen és túl 149

Tódor Erika-Mária, Vančo Ildikó

Nyelvi erőforrások osztálytermi helyzetekben 161

<i>Huber Máté Imre</i>	
Az angol és a német nyelv többközpontúsága négy nyelvkönyvsorozatban.....	180
<i>Huszi Ilona</i>	
Aktuális nyelvpedagógiai kérdések Kárpátalján.....	219
<i>Zoltán Karmacsi, Anita Márku, Anikó Csurman-Puskás</i>	
The Expedience of the Termini online Hungarian–Hungarian Dictionary in the Process of Teaching Hungarian as a Foreign Language (in Transcarpathia)	233
<i>Csordás László</i>	
Titok és idegenség csapdájában. Szilágyi István: <i>Messze túl a láthatáron</i> ..	256
Рецензії / Reviews / Szemle	
<i>Réka Máté</i>	
Anna Borbély ed.: Linguistic Landscape of Nationalities in Hungary (Nemzetiségi nyelvi tájkép Magyarországon).....	283
<i>Андрея Певсе, Наталка Лібак</i>	
Тадаєва М. І., Годунко Л. В., Павлович Ю. П.: «Реформування шкільної іншомовної освіти в країнах вишеградської четвірки в руслі загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: Монографія»	287
Редколегія.....	292
Editorial Team	296
Szerkesztőbizottság.....	300

Molnár Csikós László

Idegen szavak elavulása határon innen és túl

1. Bevezetés

Tanulmányomban a magyar nyelvbe került idegen szavak közül azokkal kívánok foglalkozni, amelyek Magyarországon elavultnak számítanak, a magyar nyelvterületnek más részein viszont élő használatban vannak. Ennek rendszerint az a magyarázata, hogy a régiók beszélői átvették őket a kontaktusnyelvből, vagyis szerb, horvát, szlovén, német, szlovák, ukrán vagy román mintára élnek velük. Az elavulás lehet teljes, kiterjedhet a szó egészére, ekkor minden jelentésében elavult. Előfordul azonban, hogy a szónak csak bizonyos értelemben való használata régies, avult, ez részleges elavulásnak számít. Az anyaországban elavult idegen szó vagy megfelelője több régióban is megjelenhet a használatban, néha pedig csak valamelyik régióban bukkan fel. Például az 'ügyvéd, jogtanácsos' jelentésű, Magyarországon elavult *advokát* szó ugyanebben az alakban és 'ügyvéd' jelentéssel megtalálható az erdélyi, a felvidéki, a vajdasági, a kárpátaljai, a horvátországi és a mura-vidéki magyar regionális nyelvben. A 'vegyeskereskedés' jelentésében elavult *bazár* főnévnek csak a Felvidéken fordul elő a megfelelője, *bazár* és *autóbazár* alakban, szlovák mintára használtautó-kereskedést jelölnek vele.

Látszólag véletlen egybeesés, hogy ugyanaz a szó az egyik nyelvben elavul, nem igénylik a beszélők, a másik nyelvnek pedig szüksége van rá és használja, nem engedi, hogy elavuljon. Ennek feltehetően racionális magyarázata van. Szem előtt kell tartani, hogy az idegen szavak átvétele nem olyan jelenség, amely a különböző nyelvekben egyformán megy végbe, úgyhogy a kontaktusnyelvekből átvett idegen szó útja nem feltétlenül azonos a Magyarországon elavult idegen szó etimológiájával. A megfelelő értékeléshez az átvétel idejét, helyét és módját is figyelembe kell venni. Az idegen szavak jelentős része német közvetítéssel került a magyarországi magyar nyelvbe, míg a szerbiai magyar nyelvváltozatba francia és szerb közvetítéssel jutott. Néhány elavult is van köztük. Például a 'hitel' jelentésű elavult *kredit* német eredetű a magyarországi magyarban. A vajdaságiak szóhasználatában a francia-szerb eredetű *kredit* értelme egyrészt 'hitel, kölcsön', másrészt '(mobiltelefonon) lebeszélhető pénzösszeg; keret'. Első jelentése Erdélyben, Horvátországban, a Muravidéken és az Őrvidéken is megvan, a második Vajdaságon

kívül Erdélyben és a Felvidéken is. A jelenség azzal is összefüggésben lehet, hogy a Magyarországon kívüli régiókban élő beszélők ritkábban használják az elavult idegen szó magyar megfelelőjét, vagy egyáltalán nem ismerik, ezért más nyelv hatására az idegen szóval élnek, ebben az esetben a hitel főnév helyett inkább a kredit főnevet használják.

2. A Magyarországon elavult idegen szavak

A magyar nyelvbe került idegen szavak egy része Magyarországon elavultnak minősül, a magyar nyelvterületnek más részein viszont használják őket. Ezt azzal lehet magyarázni, hogy a régiók beszélői számára a kontaktusnyelvek (szerb, horvát, szlovén, német, szlovák, ukrán, román) is közvetítették őket, mintájukra élnek velük.

2.1. Teljes elavulás

Az elavult idegen szavaknak egy részében az elavulás teljesnek minősül, a szó egészére kiterjed, azaz a szó minden jelentésében elavult. Ezeket a mai beszélők nem használják, nem részei aktív nyelvismeretüknek, viszont passzív szókészletüknek elemei lehetnek. Tótfalusi szótárában (Tótfalusi, 2008) több tucatnyi ilyen szó van:

adrezz † 'lakcím, cím, címzés'

aerodrom † 'repülőtér'

aeroplán † 'repülőgép'

agencia † 'ügynökség', 'ügyvédi megbízatás'

akvizitőr † 'üzletszertő, megrendeléseket, előfizetéseket gyűjtő ügynök'

alómars † kat 'lódulj! gyerünk!', 'takarodj! hordd el magad!'

anzix † 'látképes postai levelezőlap'

bekk † sport 'hátvéd labdarúgó csapatban'

biléta † 'jegy, belépőjegy, menetjegy', 'cédula, vámcédula, bárca'

fátermörder † ölt 'magas álló gallér a 19. század elejének férfi viseletében'

haubic † kat 'tarackágyú, tömegek és zárt hadsorok szétzilálására használt régi lövegfajta'

káplár † 'tizedes'

majszter † '(kisiparos) mester'

maródi † kat 'beteg, gyengélkedő, menetekptelen (katona)'

masamód † 'divatáruslány, kalaposlány'

matézis † 'számтан, mennyiségtan'

- méta* † sport 'ütőkkel játszott régi csapatos labdajáték két határvonallal kijelölt három mezőben'
- mettőr* † nyomd 'tördelőszerkesztő'
- minerál* † 'ásvány'
- mirakulózus* † 'csodálatos, bámulatra méltó, ámulatos'
- misszilis* † 'valóságos, elküldött (tehát nem költött vagy költői) levél'
- mobiliák* † jog 'ingó vagyron, ingóságok'
- monéta* † 'pénz, pénzérme'
- móres* † 'tisztesség, jó magaviselet, becsület' (napjainkban a móresre tanít kifejezésben szerepel)
- mundstück* [mundstük] † zene 'fúvós hangszernek a szájba vagy a szájhoz illesztett része, fúvókája'
- nacionalitás* † 'nemzetiség'
- nebuló* † 'kisdíák, lurkó'
- opportúnus* † 'alkalmas, időszerű, célszerű'
- penna* † 'toll, író toll, lúdtoll, tollhegy'
- pitjizál* † 'iddogál, iszogat'
- refundál* † 'visszatérít, visszafizet'
- szinedrium* † 'gyűlés, tanácsülés'
- szkipetár* † 'albán'
- vale* † 'isten hozzád'

2.2. Részleges elavulás

Az elavult idegen szavaknak más részében az elavulás részleges, ugyanis a szónak csak bizonyos értelemben való használata régies, avult, vannak olyan jelentései, amelyek ma is használatban vannak. Tótfalusi szótárában (Tótfalusi, 2008) ilyeneket is találhatunk:

- abriktol* † kat 'kiképez'; 'fegyelmez, ráncba szed'; biz 'ver, páhol, fenekel'
- affekció* orv 'gyulladás, bántalom'; † 'hajlandóság, vonzódás, inger'
- agitáció* 'buzdítás, rábeszélés'; pol 'mozgósítás'; † pol 'izgatás, bujtogatás, lázítás', orv 'izgatottság'
- akklamáció* † pol 'közfelkiáltás' (tételes szavazás helyett); 'hangos tetszésnyilvánítás, éljenzés, ünneplés'
- allegál* † 'állít, hangoztat'; 'vitát, érvel'
- alumnus* † okt 'bentlakásos iskola növendéke'; vall 'papnövendék'
- ancúg* † div 'férfiruha, öltöny'; biz 'ruha, cucc, gönc'

- animátor* film 'bábfilmkészítő, rajzfilmmalkotó'; † 'valaminek a létrehozója, mozgatója, lelke'
- gubernátor* † pol 'kormányzó'; tört 'az erdélyi fejedelemségben a kiskorú vagy távollévő fejedelem helyett kormányzó személy'
- káplán* vall 'katolikus segédlelkész'; † vall 'udvari pap'
- kaptivál* 'megnyer, lekötelez'; † kat 'elfog, foglyul ejt'
- komisszió* 'megbízatus'; † 'bizottság'
- manipuláns* † (mn) kat 'továbbszolgáló'; (fn) 'élelmezési altiszt'
- masina* 'gép, gépezet, készülék, berendezés'; † 'mozdony, vonat', 'gyufa'
- minor* tört 'fiatalkorú, 25. évét be nem töltött ifjú vagy lány az ókori római jogban'; † 'kisebb, ifjabb'
- modestia* [modesztia] † 'szerénység, igénytelenség'
- montázs* műv 'eltérő eredetű képekből komponált alkotás'; film 'filmvágás'; † műsz 'szerelés, összeszerelés'
- muzsika* 'zene, dallam'; † 'hangszer, zeneszerszám'
- náció* † 'nemzet, nemzetiség'; pej 'nép, népség'
- nacionális* 'nemzeti, országos'; † 'hazafias'
- parkíroz* közl 'parkol, gépkocsiját lezárva közúton vagy kijelölt helyen hagyja'; † 'parkosít'
- pelerin* 'a vállat fedő széles, ujjatlan körgallér'; † 'ujj nélküli, bő köpönyeg, malaclopó'
- salabakter* 'begyöpösödött, agyalágyult vénember'; † 'kopott, szakadt öreg könyv'

3. Határon túli régiókban használt elavult magyarországi szavak

Az elavult magyarországi szavaknak egy része több határon túli régióban is szerepel, arról tanúskodva, hogy több kontaktusnyelvben is fennmaradt. Ez lehetővé tette, hogy magyar regionális nyelvváltozatokban ne az elavulás érvényesüljön, hanem az élő használat. Az idegen szó regionális alakja általában ugyanaz, mint az elavult szóé, olykor azonban tőle eltérő is lehet (például az elavult *regresszus* esetében jelentkező *regressz* és *regresz*). Abból, hogy a szó regionális változata csupán valamelyik régióban van meg, arra lehet következtetni, hogy az elavulás nemcsak az anyaországban jut kifejezésre, hanem a régiók többségében is.

3.1. A szó több régióban fordul elő (Tótfalusi, 2008., URL1):

advokát † 'ügyvéd, jogtanácsos', Magyarországon elavult szó, az *advokát* 'ügyvéd' jelentéssel megtalálható az erdélyi, a felvidéki, a vajdasági, a kárpátaljai, a horvátországi és a muravidéki magyar regionális nyelvben;

frizőr † 'fodrász', frizer [fizēr]: a vajdasági, a horvátországi, a muravidéki és az őrvidéki magyar regionális nyelvben 'fodrász';

matúra † okt 'érettségi, érettségi vizsga'; az erdélyi, a vajdasági, a horvátországi, a muravidéki és az őrvidéki magyar regionális nyelvben 'érettségi';

parter † szính 'földszint a nézőtéren', 'virágágyak dekoratív elrendezése díszkertben'; a vajdasági, a horvátországi és a muravidéki magyar regionális nyelvben 'földszinti nézőtér';

paszpartu 'fehér kartonpapír keret (fényképhez, rajzhoz, metszethez)'; † 'mindenhová bebocsátást biztosító igazolvány';

paszport: 'útlevél' jelentéssel szerepel a kárpátaljai és a muravidéki magyar regionális nyelvben, Kárpátalján személyi igazolványra is mondják;

passzus irod 'írasmű kisebb részlete', 'szakasz, rész, hely, bekezdés'; † 'útlevél'; † 'marhalevél'; az erdélyi, a vajdasági, a horvátországi és a muravidéki magyar regionális nyelvben 'útlevél';

patika 'gyógyszertár'; † 'orvosság, gyógyszer, ír'; a vajdasági és a horvátországi magyar regionális nyelvben 'edzőcipő, tornacipő, sportcipő';

penzió † 'nyugdíj'; az erdélyi, a felvidéki, a vajdasági, a horvátországi, a muravidéki és az őrvidéki magyar regionális nyelvben 'nyugdíj';

professzor 'egyetemi vagy főiskolai tanár'; † 'középiskolai tanár', 'klinika vezető főorvosa, orvosprofesszor'; a felvidéki, a vajdasági, a horvátországi, a muravidéki és az őrvidéki magyar regionális nyelvben 'középiskolai tanár';

prorektor † 'igazgatóhelyettes, rektorhelyettes'; az erdélyi, a felvidéki, a vajdasági, a kárpátaljai, a horvátországi, a muravidéki és az őrvidéki magyar regionális nyelvben 'rektorhelyettes';

rámpás † 'kiforrt, de még zavaros újbor'; a felvidéki és a vajdasági magyar regionális nyelvben 'kiforrott, de még le nem tisztult újbor';

regresszus † 'vizontkereset, kártérítési igény'; 'hanyatlás, visszafejlődés'; 'visszakövetkeztetés (pl. okozatról okra)'; regressz / regresz: 1. 'az államtól üdülésre kapott pénzösszeg' (Vajdaság, Horvátország, Muravidék), 2. 'államilag támogatott védőár' (Vajdaság), 3. 'kárpótlás' (Muravidék);

révolte [revolt] † 'zendülés, forrongás, lázadás'; revolt: Vajdaságban és Horvátországban 'lázas, felháborodás, nagyfokú méltatlankodás';

rezerva † kat 'tartalék'; 'tartózkodás, óvatosság'; az erdélyi, a felvidéki, a vajdasági, a horvátországi, a muravidéki és az őrvidéki magyar regionális nyelvben 'tartalék'.

3.2. A szó csupán valamelyik régióban van meg (Tótfalusi, 2008., URL1):

akcia † ker 'részvény, részjegy'; az Őrvidéken (német mintára) 'részvény';

bazár † 'vegyeskereskedés' jelentésében elavult – bazár és autóbazár: 'használtautó-kereskedés' a Felvidéken (szlovák mintára);

bilanz [bilanc] † ker ‘vagyonmérleg’ – bilanz: Vajdaságban ‘egyenleg’ (átvitt értelemben is);

malverzáció † jog ‘hütlén kezelés, sikkasztás’ – : ‘hütlén kezelés, sikkasztás, visszaélés’ (Vajdaságban);

medicina orv ‘orvostudomány, orvoslás, orvostan’ † ‘orvosság, gyógyszer’; az Órvidéken (német mintára) ‘gyógyszer, orvosság’;

nótárius † ‘jegyző, írnok’ – notáriusz: Kárpátalján ‘jegyző, közjegyző’ jelentésben él;

patent ‘nyomókapocs’; † ‘szabadalom, szabadalomlevél’; ‘jól működő, szorosán záródó (pl. fedél)’; ‘szabadalmazott, kiváló’; A patent Kárpátalján ‘kiszállalkozói működési engedély’ jelentésben él;

prefektúra ‘a prefektus tisztsége’; ‘a prefektus hivatalának épülete’; (egyreször országokban) ‘rendőrség’; † előljáróság, megyeháza; Erdélyben ‘a kormány megyei hivatala’;

restauráció műv ‘sérült műalkotás helyreállítása’; pol ‘megdöntött társadalmi rendszer visszaállítása’; † ‘vasúti vendéglő’; † ‘tisztújítás’; a Felvidéken ‘étterem, vendéglő’ – *resztorán*: Vajdaságban, Kárpátalján, Horvátországban ‘étterem, vendéglő’.

4. Az elavulás viszonylagossága

Felfigyelhetünk arra, hogy bizonyos szavak használatára nincsen igényük a beszélőknek, hagyják, hogy a szó elavuljon, más nyelvben viszont szükségesnek tekintik, élnek vele. Véletlen egybeesés? A kárpát-medencei kontaktusnyelvek (a szerb, a horvát, a szlovén, az ukrán, a román) olyan idegen szavakkal is élnek, amelyek nem használatosak a mai magyar nyelvben, a regionális magyar nyelvváltozatot beszélők átveszik őket és használják azok helyett a magyar köznyelvi szavak helyett, amelyek számukra kevésbé ismertek vagy teljesen ismeretlenek. Különösen azok az esetek az érdekesek, amikor a magyar köznyelv számára elavult idegen szó kerül be a regionális nyelvváltozatba, mert a környezeti nyelv hatására a magyar regionális nyelven beszélők élnek érzik. Az idegen szavaknak a magyar köznyelvben való elavulását főleg azzal lehet magyarázni, hogy a magyar nyelvnek introvertált, azaz befelé forduló a természete, például bibliotéka helyett könyvtár, teátrum helyett színház, státus helyett államot mond (Molnár Csikós, 2017, 69–70. o.).

Lanstyák István szerint a közmagyar eredetű határon túli nemzetközi szavak (és kisebb mértékben a más státusú idegen szavak) a legtöbb esetben az illető államnyelvekben is megvannak, és ez kontaktushatást idéz elő. Ez akkor jön létre, amikor az érintett lexémának az államnyelvben és a közmagyarban azonos vagy csaknem azonos a hangalakja, továbbá a denotatív jelentésük is többé-kevésbé megegyezik, csupán a stílusértékük különbözik (Lanstyák, 2011, 91. o.) Az, hogy a szlovákiai magyar és a magyarországi magyar szó között több esetben stílusbeli-pragmatikai eltérés figyelhető meg, leginkább abban jut kifejezésre, hogy a szó

Magyarországon elavult, régies stílusértékű, esetleg szűkebb hatókörű szakkifejezés, a szlovákban és így a szlovákiai magyar nyelvhasználatban viszont élő, általános használatú (Szabómihály-Lanstyák et al., 2011, 249. o.).

5. A közvetítő nyelv kérdése

Az idegen szavak átvétele a különböző nyelvekben nem egyformán megy végbe. A tanulmányozott idegen szavaknak az etimológiája eltérhet egymástól. Más lehet az idegen szó útja, ha a Magyarországon elavultak közé tartozik, illetve ha kontaktusnyelvből vették át a regionális beszélők. A megfelelő értékeléshez az átvétel idejét, helyét és módját is figyelembe kell venni.

5.1. Francia–szerb közvetítés

Sok idegen szó német közvetítéssel került a magyarországi magyarba. A vajdasági magyarba általában szerb közvetítéssel jutnak ugyanazok az idegen szavak, többnyire a franciából.

Például a 'csillár', 'vékony gyapjuszövet', 'fémes máz' jelentésű elavult lüszter szó német eredetű a magyarországi magyarban. A vajdaságiak szóhasználatában a 'csillár' jelentésű, francia–szerb eredetű luszter található. A szóban levő ü a szerb közvetítés folytán u-vá alakult át.

kredit † ker hitel [ném Kredit, fr crédit 'ua.', lat creditum 'kölcson, adósság', tkp. 'hit, hitel, bi-zalom', credere, creditum 'hisz'; 'hitel, kölcsön']; '(mobiltelefonon) lebeszélhető pénzösszeg; keret' [szerb kredit 1. 'hitel, kölcsön', 2. 'hitel(keret)', 3. átv. 'hitel, hírnév' < fr crédit 'hitel', 'kölcsonnevés', 'követelés, követelmény', 'tekintély' < lat credo 1. 'valakire valamit biz, rábíz, átad', 2. 'valakiben bízok, bizalmat helyez', 3. 'valaki szavának, mondásának hisz, hitelt ad', 4. 'vél, gondol, hisz']

lüszter 'csillár' [< ném Lüster 'csillár', 'vékony gyapjuszövet', 'fémes máz' < fr lustre 'ragyogás, csillár' < lat lustrare 'megtisztít, megvilágít']

luszter 'csillár' [< szerb luster 'ua.' < fr lustreur 'fényesítő' < lat lustrum 'tisztító, engesztelő áldozat']

lokalitás † 'helyiség; helyi jelleg' [ném Lokalität 'ua.' < fr localité 'ua.']

lokalitás 'meghatározott terület' [szerb lokalitet 1. 'helyi jelleg, sajátosság, színezet', 2. 'régészeti lelőhely' < fr localité 'helyiség, helybeliség']

parter † 'földszint a nézőtéren; virágágyak dekoratív elrendezése díszkertben' [ném Parterre 'ua.' < fr par terre 'földszint, a talaj mentén' †par 'által, mentén' + terre 'föld' < lat per 'ua.' + terra 'föld']

parter földszinti nézőtér [szerb parter 1. földszint (épületben), 2. földszint (nézőtéren), 3. szőnyeg (birkózásban), 4. talajtorna < fr par terre 'földszint, a talaj mentén' †par 'által, mentén' < lat per 'ua.' + terra 'föld']

rezerva † 'tartalék; tartózkodás, óvatosság' [ném Reserve 'ua.' < fr réserve 'ua.']

rezerva 1. 'tartalék', 2. 'tartalék játékos'
 [szrb rezerva 1. 'fenntartás, tartózkodás', 2. 'tartalék, készlet' 3. 'tartalékállomány';
 'tartalékos szolgálat' 4. 'tartalék játékos' 5. 'fenntartás' < fr réserve 'fenntartás,
 kivétel'; 'tartózkodás, óvatosság'; 'tartalék, tartaléksereg']

5.2. Német-szerb közvetítés

Kivételesen a határon túli magyar nyelvváltozatokba is a németből kerül egy-egy szó, például szerb vagy horvát közvetítéssel (Tótfalusi, 2008; Zaicz, 2006; Kovács, 1968–1975; Mićunović, 1988; URL1):

ringli 'szardellagyűrű, ajókaagyűrű, ajóka'

† 'karika, gyűrű' [< baj-oszt ringl $\leftarrow$ Ringel 'gyűrűcske']

ringli 'kerek főzőlap villanytűzhelyen' (Vajdaság, Horvátország) [< szrb ringla 'kerek főzőlap', 'karika, gyűrű' < baj-oszt ringl 'ua.' $\leftarrow$ Ringel 'gyűrűcske' $\leftarrow$ Ring 'gyűrű'].

6. Regionális idegen szó

A magyar nyelvnek a Magyarországon kívüli régiókban élő beszélői azért élnek az elavult idegen szóval, mert a kontaktusnyelv hatással van rájuk, és általában nem tudják, mi az idegen szó magyar megfelelője.

Így például a csillár és a hitel főnév helyett inkább a luszter és a kredit főnevet használják. Ez a jelenség arra ösztönöz bennünket, hogy vezessük be a regionális idegen szó fogalmát, azokra az esetekre alkalmazva, amikor az anyaországi beszélők mintegy felújítják az elavult idegen szavakat akár teljesen, akár bizonyos jelentésbeli vonatkozásukban. A teljesen elavult idegen szavak és az elavult jelentések felélesztése mindenképpen regionális idegen szót eredményez, még akkor is, ha ez a szó alakjában el is tér a Magyarországon elavult idegen szótól. Mint például a 'fodrász' jelentésű vajdasági, horvátországi, muravidéki és örvidéki frizer szó az anyaországi elavult frizőr helyett.

Irodalom

1. Kovács Kálmán szerk., 1968–1975. *Szerbhorvát-magyar szótár I-III.*, Újvidék: Tartományi Tankönyvkiadó Intézet.
2. Lanstyák István, 2011. A határon túli magyar szókészlet eredet szerinti rétegei. In: Szabómihály Gizella – Lanstyák István szerk. *Magyarok Szlovákiában VII.*, Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet, 88–112. o.
3. Mićunović, Ljubo, 1988. *Savremeni rečnik stranih reči*. Novi Sad–Nikšić: Književna zajednica Novog Sada, Univerzitetstva riječ
4. Molnár Csikós László, 2017. Regionális idegen szavak a vajdasági magyar nyelvhasználatban. In: Gróf Annamária – Kolláth Anna – Sztoták Szilvia szerk. *Szélrózsa, A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat 2014. évi lendvai konferenciájának anyaga*, Budapest: Termini Egyesület, 61–71. o.

5. Szabó Mihály Gizella – Lanstyák István – Vančóné Kremmer Ildikó – Simon Szabolcs, 2011. Idegen szavak a magyar nyelv szlovákiai változataiban. In: Szabó Mihály Gizella – Lanstyák István szerk. *Magyarok Szlovákiában VII.*, Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet, 243–252. o.
6. Tótfalusi István, 2008. *Idegenszó-tár: Idegen szavak értelmező és etimológiai szótára*. Budapest: Tinta Könyvkiadó
7. Zaicz Gábor szerk., 2006. *Etimológiai Szótár. Magyar szavak és toldalékok eredete*. Budapest: Tinta Könyvkiadó
8. URL1: Termini Szótár <http://termini.nytud.hu/htonline/htlista.php?action=searchbox> (letöltés ideje: 2021. november 29.)

References

1. Kovács Kálmán szerk., 1968–1975. *Szerbhorvát–magyar szótár I-III. [Serbo-Croatian-Hungarian dictionary]*. Újvidék: Tartományi Tankönyvkiadó Intézet (In Hungarian, In Serbian).
2. Lanstyák István, 2011. A határon túli magyar szókészlet eredet szerinti rétegei, [Layers of origin of the Hungarian vocabulary beyond the border] In: Szabó Mihály Gizella – Lanstyák István szerk. *Magyarok Szlovákiában VII.*, Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet, 88–112. (In Hungarian).
3. Mićunović, Ljubo, 1988. *Savremeni rečnik stranih reči [Modern dictionary of foreign words]*. Novi Sad – Nikšić: Književna zajednica Novog Sada, Univerzitetaska riječ (In Serbian).
4. Molnár Csikós László, 2017. Regionális idegen szavak a vajdasági magyar nyelvhasználatban, [Regional foreign words in the use of the Hungarian language in Vojvodina] In: Gróf Annamária – Kolláth Anna – Szoták Szilvia szerk. Szélrózsa, A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat 2014. évi lendvai konferenciájának anyaga [Wind Rose. Material of the 2014 Lendva conference of the Termini Hungarian Language Research Network Hungarian Language for Foreigners]. Budapest: Termini Egyesület, 61–71. o. (In Hungarian).
5. Szabó Mihály Gizella – Lanstyák István – Vančóné Kremmer Ildikó – Simon Szabolcs, 2011. Idegen szavak a magyar nyelv szlovákiai változataiban [Foreign words in the Slovakian versions of the Hungarian language]. In: Szabó Mihály Gizella – Lanstyák István szerk. *Magyarok Szlovákiában VII. [Hungarians in Slovakia VII.]*, Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet, 243–252. (In Hungarian).
6. Tótfalusi István, 2008. *Idegenszó-tár: Idegen szavak értelmező és etimológiai szótára [Foreign Vocabulary: An interpretive and etymological dictionary of foreign words]*. Budapest: Tinta Könyvkiadó (In Hungarian).
7. Zaicz Gábor szerk., 2006. *Etimológiai Szótár. Magyar szavak és toldalékok eredete [Etymological Dictionary Origin of Hungarian words and suffixes]*. Budapest: Tinta Könyvkiadó (In Hungarian).
8. URL1: Termini Szótár <http://termini.nytud.hu/htonline/htlista.php?action=searchbox> (Accessed: 29. november 2021)

Idegen szavak elavulása határon innen és túl

Molnár Csikós László, PhD. Újvidéki Egyetem, ny. egyetemi rendes tanár, Szerbia; mcsikos@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7361-034X>

Tanulmányomban a magyar nyelvbe került idegen szavak közül azokkal kívánok foglalkozni, amelyek Magyarországon elavultnak számítanak, a magyar nyelvterületnek más részein viszont élő használatban vannak. Ennek rendszerint az a magyarázata, hogy a régiók beszélői átvették őket a kontaktusnyelvből, vagyis szerb, horvát, szlovén, német, szlovák, ukrán vagy román mintára élnek velük. Az elavulás lehet teljes, kiterjedhet a szó egészére, ekkor minden jelentésében elavult, előfordul azonban, hogy a szónak csak bizonyos értelemben való használata régies, avult, ez részleges elavulásnak számít. Az anyaországban elavult idegen szó vagy megfelelője több régióban is megjelenhet a használatban, néha pedig csak valamelyik régióban bukkan fel. Például az 'ügyvéd, jogtanácsos' jelentésű, Magyarországon elavult advokát szó ugyanebben az alakban, 'ügyvéd' jelentéssel megtalálható az erdélyi, a felvidéki, a vajdasági, a kárpátaljai, a horvátországi és a muravidéki magyar regionális nyelvben. A 'vegyeskereskedés' jelentésében elavult bazár főnévnek csak a Felvidéken fordul elő a megfelelője, bazár és autóbazár alakban, szlovák mintára használt autók-kereskedést jelölnek vele. Látszólag véletlen egybeesés, hogy ugyanaz a szó az egyik nyelvben elavul, nem igénylik a beszélők, a másik nyelvnek pedig szüksége van rá és használja, nem engedi, hogy elavuljon. Ennek feltehetően racionális magyarázata van. Szem előtt kell tartani, hogy az idegen szavak átvétele nem olyan jelenség, amely a különböző nyelvekben egyformán megy végbe, úgyhogy a kontaktusnyelvekből átvett idegen szó útja nem feltétlenül azonos a Magyarországon elavult idegen szó etimológiájával. A megfelelő értékeléshez az átvétel idejét, helyét és módját is figyelembe kell venni. Elég sok idegen szó német közvetítéssel került a magyarországi magyarba, megfelelőik viszont a szerbiai magyarokhoz inkább francia és szerb közvetítéssel jutottak. Néhány elavult is van köztük. Például a 'hitel' jelentésű elavult kredit német eredetű a magyarországi magyarban. A vajdaságiak szóhasználatában a francia-szerb eredetű kredit értelme egyrészt 'hitel, kölcsön', másrészt '(mobiltelefonon) lebeszélhető pénzüsszeg; keret'. Első jelentése Erdélyben, Horvátországban, a Muravidéken és az Őrvidéken is megvan, a második Vajdaságon kívül Erdélyben és a Felvidéken is. A jelenség azzal is összefüggésben lehet, hogy a Magyarországon kívüli régiókban élő beszélők ritkábban használják az elavult idegen szó magyar megfelelőjét, vagy egyáltalán nem ismerik, ezért más nyelv hatására az idegen szóval élnek, ebben az esetben a hitel főnév helyett inkább a kredit főnevet használják.

Kulcsszavak: idegen szó, teljes elavulás, részleges elavulás, közvetítőnyelv, kontaktusnyelv.

Архаїзація запозичених слів в Угорщині та за її межами

Чікош-Ласло Молнар, PhD. Новосадський університет, викладач університету, Сербія; mcsikos@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7361-034X>.

У статті зроблено спробу аналізу тих запозичених в угорській мові слів, які в Угорщині вже вважаються застарілими, а на інших мовних територіях ще належать до активної лексики. Переважно це пояснюється тим, що мовці регіонів запозичили

їх із контактних мов, тобто користуються ними за зразками сербської, хорватської, словенської, німецької, словацької, української або румунської мов. Архаїзація може бути повною, поширюватися на все слово, в такому випадку застарілими є всі значення слова, проте трапляється, що застарілим є тільки одне зі значень слова, тоді це вважається частковою архаїзацією. Запозичене слово, яке застаріло в материнській державі, або ж його відповідник може проявитися у мовленні різних регіонів, а іноді вживається у мовленні тільки якогось одного регіону. Наприклад, застаріле в Угорщині слово «advokát» (адвокат) у значенні 'ügyvéd, jogtanácsos' (адвокат, юрисконсульт) використовується в угорських мовних варіантах у Трансільванії, Фелвідейку, Воєводині, Закарпатті, Хорватії, Прекмур'ї. Застарілий іменник «bazár» (базар) у значенні 'роздрібна торгівля' використовується лише у Фелвідейку у варіантах «bazár» (базар) та «autóbazár» (автобазар) за словацьким зразком, де так позначають місце торгівлі вживаними авто. На перший погляд, такі збіги є цілком випадковими, коли те саме слово в одній мові архаїзується, мовці ним більше не користуються, а в іншій мові воно ще потрібне, і мовці ним користуються, не дозволяючи йому застаріти. Однак таке явище має і раціональне пояснення. Необхідно не забувати, що запозичення чужих слів – це не таке явище, яке відбувається однаково у різних мовах, тож шлях запозиченого з контактної мови слова не обов'язково збігається з етимологією застарілого в Угорщині запозиченого слова. Для правильної оцінки необхідно брати до уваги час, місце та спосіб запозичення. Досить багато запозичених слів потрапило в угорську мову в Угорщині за посередництва німецької, а їх відповідники у сербській угорській переважно потрапляли через французьку та сербську. Серед них були і архаїзми. Наприклад, застаріле слово німецького походження «kredit» (кредит) вживається в угорській Угорщині у значенні 'hitel' (кредит). У мовленні жителів Воєводина слово «kredit» має французько-сербське походження і означає, по-перше, 'hitel, kölcsön' (кредит), а, по-друге, 'сума, яку можна використати для розмови на мобільному телефоні; абонемент'. У першому значенні присутнє в Трансільванії, Хорватії, Прекмур'ї, Бургенланді, а у другому – крім Воєводини, також у Трансільванії та Фелвідейку. Явище може бути пов'язане і з тим, що мовці, які живуть у регіонах поза межами Угорщини, рідше користуються угорськими відповідниками застарілих запозичених слів або ж зовсім їх не знають, тому під впливом іншої мови користуються запозиченими словами. У таких випадках замість іменника «hitel» використовують іменник «kredit» (кредит).

Ключові слова: запозичене слово, повна архаїзація, часткова архаїзація, мова-посередник, контактна мова.

Obsolescence of foreign words crossing here and beyond

László Molnár Csikós, PhD. University of Novi Sad, retired university professor, Serbia; mcsikos@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7361-034X>.

In my study, I would like to deal with those foreign words that have become obsolete in Hungary, but are still in live use in other parts of the Hungarian language area. This is

usually explained by the fact that speakers in the regions have adopted them from the language of contact, ie they are modeled on Serbian, Croatian, Slovenian, German, Slovak, Ukrainian or Romanian. Obsolescence can be complete, it can cover the whole word, then it is obsolete in all its meanings, but sometimes the use of the word only in a certain sense is old, obsolete, it is considered partial obsolescence. An obsolete foreign word or its equivalent in the motherland may appear in use in several ancient ways, and sometimes it appears only in one of the regions. For example, the word *advokát* 'lawyer, legal adviser', which is obsolete in Hungary, can be found in the same form, meaning 'lawyer' in the Hungarian regional languages of Transylvania, the Highlands, Vojvodina, Transcarpathia, Croatia and Mura region. In the meaning of 'general trade', the obsolete equivalent of the main name of the *bazár* occurs only in the Highlands, in the form of a *bazár* and a *autóbazár*, denoting a used car dealership following the Slovak model.

It seems a coincidence that the same word in one language becomes obsolete, is not required by speakers, and the other language needs and uses it, does not allow it to become obsolete. En pre-sumably has a rational explanation. It should be borne in mind that the acquisition of foreign words is not a phenomenon that takes place equally in different languages, so the path of a foreign word taken from contact languages is not necessarily the same as the etiology of an obsolete foreign word in Hungary. The time, place and method of receipt must also be taken into account for a proper evaluation. Quite a few foreign words came to Hungarian in Hungary through German mediation, but their counterparts reached Hungarian Serbs via French and Serbian mediation. There are some obsolete ones among them. For example, obsolete *kredit* meaning 'loan' is of German origin in Hungarian in Hungary. In Vojvodina's parlance, the meaning of *kredit* of French-Serbian origin is, on the one hand, a 'loan, a loan' and, on the other hand, an amount of 'money that can be negotiated (on a mobile phone); frame'. It has its first meaning in Transylvania, Croatia, the Mura region and the Guardian region, and the second in Transylvania and the Highlands. The phenomenon may also be related to the fact that speakers living in regions outside Hungary rarely use the Hungarian equivalent of an outdated foreign word, or do not know the foreign word at all under the influence of another language, in which case the *kredit* noun is used instead of the *hitel* noun used.

Keywords: *foreign word, total obsolescence, partial obsolescence, intermediary language, contact language.*

Редколегія

Головний редактор:

Аніко Бергсасі,

доктор габілітований з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Заступник головного редактора:

Єлизавета Барань,

доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Відповідальні секретарі редколегії:

Вільмош Газдаг,

доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Андрея Певсе,

кандидат педагогічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Технічні редактори:

Еніке Товт-Орос,

молодший науковий співробітник (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Рейка Матей,

молодший науковий співробітник (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Наталка Лібак,

доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Редакційна колегія:

Наталія Баняс, кандидат філологічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Адальберт Барань, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Чілла Барта, кандидат філологічних наук (Науковий університет імені Етвеша Лоранда, м. Будапешт, Угорщина)

Сільвія Баті, доктор філософії з галузі мовознавства (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина та Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Аттіла Бене, доктор габілітований з галузі мовознавства, професор (Університет імені Бабеша-Бойяї, м. Клуж, Румунія)

Ана Борбель, кандидат філологічних наук (Інститут мовознавства Науково-дослідного центру ім. Етвеша Лоранда, Угорщина)

Ільдико Ванчо, доктор габілітований з галузі мовознавства, професор (Університет Костянтина Філософа в Нітрі, Словаччина)

Томаш Врabelь, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Каталін Гнатик, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Ілона Густі, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Катерина Дудич, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Маргаріта Кейс, кандидат історичних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Іштван Козмач, доктор габілітований з галузі мовознавства, доцент (Реформатський університет імені Каролі Гашпара, м. Будапешт, Угорщина)

Анна Коллат, доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Університет в Маріборі, Словенія)

- Міклош Контра**, доктор наук з галузі мовознавства, професор (Реформатський університет імені Каролі Гашпара, м. Будапешт, Угорщина)
- Олександр Кордонец**, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Золтан Кормочі**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Іштван Ладані**, доктор філософії з галузі літературознавства (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина)
- Маріанна Левріні**, доктор педагогічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Ілона Лехнер**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Ана Лехоцькі-Самаржжич**, доктор філософії з галузі мовознавства, професор (Університет Осіек, Хорватія)
- Катерина Маргітч**, кандидат педагогічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Аніта Марку**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна та Католицький університет імені імені Кароля Естергазі, м. Егер, Угорщина)
- Юдіт Наврачіч**, доктор наук з галузі філології, професор (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина)
- Василь Сіладі**, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Сільвія Сотак**, доктор філософії з галузі мовознавства (Науково-дослідний інститут з галузі мовознавства імені Імре Шаму, м. Відень, Австрія)
- Еріка Марія Тодор**, доктор філософії з галузі мовознавства, професор (Науковий університет імені Сапієнція, м. Клуж, Румунія)
- Вікторія Ференц**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Катерина Фодор**, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Степан Черничко, доктор гуманітарних наук з галузі філології, професор
(Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Тетяна Чонка, кандидат філологічних наук (Закарпатський угорський
інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Василь Чордаш, доктор філософії з галузі літературознавства
(Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Editorial Team

Editor-in-Chief:

Anikó Beregszászi,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Deputy Editor-in-Chief:

Erzsébet Bárány,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Executive secretaries of the editorial board:

Vilmos Gazdag,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Andrea Pósz,

Candidate of Pedagogical Sciences (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Technical editors:

Enikő Tóth-Orosz,

Junior Researcher (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Réka Máté,

Junior Researcher (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Natália Libák,

Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Editorial Board:

Natália Bánzász, PhD in Philology (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Béla Bárány, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Csilla Bartha, PhD in Philology (Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary)

Szilvia Bányi, PhD in Linguistics (University of Pannonia, Veszprém, Hungary and Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Attila Benő, Habilitation Doctor in Linguistics, Professor (Babeş-Bolyai University, Cluj, Romania)

Anna Borbély, PhD in Philology (Hungarian Research Centre for Linguistics, Hungary)

István Cserniczkó, Doctor of Humanities in Philology, Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Tetyána Csonka, PhD in Philology (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

László Csordás, Doctor of Philosophy in Literary Studies (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Katalin Dudics, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Viktória Ferenc, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Katalin Fodor, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Katalin Hnatik, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Ilona Huszti, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Zoltán Karmacsi, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

- Margit Kész**, PhD in History (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anna Kolláth**, PhD in Linguistics, Associate Professor (University of Maribor, Maribor, Slovenia)
- Miklós Kontra**, Doctor of Sciences in Linguistics, Professor (Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest, Hungary)
- Olekszandr Kordonec**, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- István Kozmács**, Habilitated Doctor in Linguistics, Associate Professor (Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia)
- István Ladányi**, PhD in Literary Studies (University of Pannonia, Veszprém, Hungary)
- Ilona Lechner**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anna Lehocki-Samardžić**, Doctor of Philosophy in Linguistics, Professor (Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia)
- Marianna Lőrinc**, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Katalin Margitics**, Candidate of Pedagogical Sciences (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anita Márku**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine and Eszterházy Károly Catholic University, Eger, Hungary)
- Judit Navracsics**, Doctor of Philology, Professor (University of Pannonia, Veszprém, Hungary)
- László Szilágyi**, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Szilvia Szoták**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Imre Samu Research Institute for Linguistics, Vienna, Austria)
- Erika Mária Tódor**, Doctor of Philosophy in Linguistics, Professor (Sapientia Hungarian University of Transylvania, Cluj, Romania)

Ildikó Vančo, Habilitated Doctor in Linguistics, Professor (Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia)

Tamás Vrabely, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Szerkesztőbizottság

Főszerkesztő:

Beregszászi Anikó,

habilitált nyelvészdoktor, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Főszerkesztő-helyettes:

Bárány Erzsébet,

PhD nyelvész, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Felelős szerkesztők:

Gazdag Vilmos,

PhD nyelvész, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Pósze Andrea,

a pedagógiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Technikai szerkesztők:

Tóth-Orosz Enikő,

tudományos munkatárs (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Máté Réka,

tudományos munkatárs (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Libák Natália,

főiskolai docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Szerkesztőbizottság:

Bányász Natália, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Bárány Béla, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Bartha Csilla, a filológiai tudományok kandidátusa (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország)

Bátyi Szilvia, PhD nyelvész (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Benő Attila, habilitált nyelvészdoktor, professzor (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia)

Borbély Anna, a filológiai tudományok kandidátusa (Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelvtudományi Kutatóközpontja, Budapest, Magyarország)

Cserniczkó István, a bölcsészettudományok doktora, professzor (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Csonka Tetyána, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Csordás László, PhD irodalmár, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Dudics Katalin, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Ferenc Viktória, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Fodor Katalin, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Hnatik Katalin, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Huszti Ilona, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Karmacsi Zoltán, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Kész Margit, a történelemtudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Kolláth Anna, PhD nyelvész, docens (Maribori Egyetem, Maribor, Szlovénia)

Kontra Miklós, a nyelvtudományok doktora, professzor (Károly Gáspár Református Egyetem, Budapest, Magyarország)

Kordonec Oleksandr, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Kozmács István, habilitált nyelvészdoktor, docens (Nyitrai Konstantin Filozofus Egyetem, Nyitra, Szlovákia)

Ladányi István, PhD irodalmár (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország)

Lechner Ilona, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Lehocki-Samardžić Anna, PhD nyelvész, professzor (Ijosp Juraj Strossmayer Egyetem, Eszék, Horvátország)

Lőrinc Marianna, a pedagógiai tudományok doktora, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Margitics Katalin, a pedagógiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Márku Anita, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Magyarország)

Navracsics Judit, a filológiai tudományok doktora, professzor (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország)

Szilágyi László, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Szoták Szilvia, PhD nyelvész, (Imre Samu Nyelvi Intézet, Bécs, Ausztria)

Tódor Erika Mária, PhD nyelvész, professzor (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia)

Vančo Ildikó, habilitált nyelvészdoktor, professzor (Nyitrai Konstantin Filozofus Egyetem, Nyitra, Szlovákia)

Vrábely Tamás, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

УДК 001.891:81'(05)

DOI журнал: 10.58423/2786-6726

DOI випуск: 10.58423/2786-6726/2022-2

Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica: наук. журн. Вип. 1, №2 (2022) / редкол.:
А. Берегсасі, С. Барань, В. Газдаг та ін.: Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. - Берегове :
ЗУІ, 2022. - 304 с. - Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

«Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica» – це науковий журнал, заснований у 2021 році ЗВО «Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ». Мета видання – висвітлювати та популяризувати сучасні наукові студії в царині української, угорської та іноземної філології, пропагувати наукові досягнення країни в галузі мовознавства та літературознавства.

Журнал індексується:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

MTMT (<https://www.mtmt.hu/>)

CrossRef

Google Scholar

Відповідальність за зміст і достовірність публікації покладається на авторів. Точки зору авторів публікації можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Відповідальний за випуск:

Аніко Берегсасі

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ.

Свідоцтво про державну реєстрацію:

КВ № 25090-15030Р від 08.11.2021 р.

Контактні дані редакції

90202, Закарпатська обл., м. Берегове, вул. І. Франка, буд. 14, корпус 2

Офіційний сайт журналу

<https://aab-philologica.kmf.uz.ua/>

Гарнітура *Sitka Display*. Папір офсетний.

Формат видання 70х100/16.

Умовн. друк. арк. 19,12.

Видавництво Закарпатський угорський інститут ім . Ференца Ракоці ІІ

90200, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Електронна пошта: aab-philologica@kmf.org.ua